

# Sperwer *Accipiter nisus* verruult ouder voor jonger naald-bos

Cor Karsemakers

In Noord-Brabant inventariseert de Vogelwerkgroep de Pailjaart (Best) al meer dan 20 jaar het bos- en vennengebied ten oosten van Best, de Nieuweheide en een klein deel van Sonseheide (277 ha), op roofvogels en uilen. Het gebied wordt globaal begrensd door Wilhelminakanaal+Ekkerswijer, NCB weg, Molenheideweg en Schietbaanlaan. Het bos betreft overwegend naaldbos (veel Grove den) en is in 1920-30 aangeplant. Tot in 1997 heeft na kap steeds herinplant plaatsgevonden met overwegend naaldbos.

De Sperwer is geïnventariseerd van 1995 tot 2013, waarbij in totaal 88 broedgevallen werden opgespoord (2-7 per jaar, gemiddeld 4.6 per jaar). Deze broedden in 1995-2000 overwegend in percelen (Grove) den van 40-80 jaar. Vanaf 2000 vonden we de paren echter voornamelijk in vakken met naaldbomen van 20-40 jaar. Zodra een broedperceel ouder werd, sprongen de Sperwers over op een jonger perceel in de omgeving. Maar doordat er vanaf 1997 geen nieuwe naaldbomen meer zijn aangeplant, worden jongere percelen steeds schaarser. Daar komt bij dat de jongere percelen toe zijn aan dunning. De werkpaden om de 20 meter zorgen ervoor dat de percelen steeds opener worden, en dus minder geschikt voor Sperwers.

Deze ontwikkeling roept de vraag op of we er misschien naar moeten streven ook in de toekomst percelen met een dichtere structuur te behouden, aan te planten ten behoeve van de Sperwer (en andere soorten die afhankelijk zijn van dicht bos), of jonge percelen langer ongemoeid te laten? Of zouden Sperwers vanzelf overspringen naar de veel opener geworden grovedennenbossen? De Vogelwerkgroep Pailjaart is over deze situatie in onderhandeling met de gemeente Best en de Bosgroep Zuid.

## Summary

### **Karsemakers C. 2014. Breeding Sparrowhawks *Accipiter nisus* shift from older to younger conifer plantations. De Takkeling 22: 92-93.**

In Noord-Brabant, breeding Sparrowhawks normally switched to younger conifer plantations as soon as the trees of the breeding site had become too old. In 1997, forestry management changed from planting young conifers to natural regrowth after tree felling. Young conifer plantations have become scarce, and Sparrowhawks now lack alternatives to switch to after breeding sites have become too old.

*Adres:*

*Mgr. D. Th. Goossensstraat 23, 5684 JA Best, cor.karsemakers@vanheesch.name*

**Reactie WRN:** Dit probleem is de laatste decennia inderdaad gegroeid in omvang, en is een landelijk probleem geworden. Door een veranderend bosbeheer (natuurlijker bos, meer openheid, geen aanplant meer van naaldhout maar natuurlijke verjonging, frequente dunningen die vakken erg open maken, gebruik van timberjacks bij dunningen) verdwijnen sperwerbroedplaatsen als sneeuw voor de zon. In her verleden konden Sperwers inderdaad gemakkelijk overspringen naar jongere opstanden geschikt broedbos, maar dat wordt in de productiebossen lastiger. We zien Sperwers dan ook sterk afnemen: (1) er is minder geschikt broedbos, en (2) de openheid zorgt voor een hoge predatiekans. Er lijkt weinig aan te doen. De huidige mode van bosbeheer schrijft een ander bostype voor, en dat is nadelig voor Sperwers (in het verleden was commerciële bosbouw juist gunstig, dus toen hebben Sperwers geprofiteerd). Laten we maar registreren of en hoe Sperwers dit gaan oplossen: gaan ze het redden in deze bossen, leren ze andere habitats te gebruiken (de toename in dorpen en steden zou een reactie op de bosontwikkeling van de laatste tijd kunnen zijn), tot hoe ver zal de afname gaan? Allemaal vragen waarop wel een antwoord is te verzinnen, maar het mooiste is toch die verwachting te toetsen in het veld. Gaat er gebeuren wat we verwachten, of zijn Sperwers aanpassingsbereide vogels die er een mouw aan weten te passen? Dat is interessanter dan koste wat kost de oude sperwerstand op peil zien te houden (vergelijk de weidevogelbeschermers, die tegen de klippen op een verloren strijd leveren om Grutto of Kievit op het jarenzestigniveau te houden: dat gaat niet lukken).

## Oproepen en mededelingen

### Vergoeding ringen

Net als voorafgaande jaren kunnen de ringers van roofvogelpullen ook dit jaar weer een vergoeding krijgen voor de ringen die in 2013 zijn gebruikt. Het gaat om pullen van roofvogels (niet uilen) waarvan maten en gewichten zijn genomen, en die op een nestkaart zijn gezet. Stuur uw overzicht van gebruikte ringen (maten, soorten), onder vermelding van rekeningnummer, naar [info@werkgroeproofvogels.nl](mailto:info@werkgroeproofvogels.nl)

### Finse Wespndieven

Wie wil weten hoe Wespndieven van Finland in Afrika terechtkomen, en hoe ze terugvliegen naar de broedplaats, moet de betreffende Finse website gaan bestuderen: [http://www.luomus.fi/english/zoology/satellite\\_honeybuzzards/history.htm](http://www.luomus.fi/english/zoology/satellite_honeybuzzards/history.htm)  
Ronduit spectaculaire vliegbanen, soms dwars over de oostelijke Middellandse Zee, schuin door Egypte en Soedan via het noordelijke Congobekken om telkens weer uit te komen op de Evenaar in Gabon. Nog wonderlijker: dezelfde vogel kan het ene jaar de Middellandse Zee oversteken, een volgend jaar kan hij kiezen om via Turkije en het Midden oosten te vliegen (de 'normale'weg).